

Національний банк України

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник Голови НБУ
Олексій ШАБАН
"01" липня 2026 року

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників
**"Підприємництво і фінансова грамотність у 9 класі:
практичний курс для вчителя"**

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД
Київ, 2026
Підписувач Шабан Олексій Володимирович
Сертифікат 3E0E4EA9F723F86304000000150F0000C9E70000
Дійсний до: 24.07.2027 11:12:50

Національний банк України

В/13-0012/76851
від 30.06.2026 09:25

1. Загальна інформація про програму

Параметр програми	Зміст
Суб'єкт підвищення кваліфікації	Національний банк України. Адреса: м. Київ, вул. Інститутська, 9
Укладачі / розробники програми	Експерти Національного банку України. Персональний склад спікерів, експертів і модераторів визначається окремо у графіку освітнього процесу / інформаційних матеріалах курсу
Цільова група	Учителі закладів загальної середньої освіти, які викладають або планують викладати предмет "Підприємництво і фінансова грамотність" у 9 класі; педагогічні працівники, які забезпечують формування підприємливості та фінансової грамотності учнів; за потреби — викладачі закладів професійної, фахової передвищої та вищої освіти, які використовують матеріали з фінансової грамотності й підприємливості в роботі з молоддю
Найменування програми	"Підприємництво і фінансова грамотність у 9 класі: практичний курс для вчителя"
Короткий опис програми	Практичний курс для педагогів, які викладають предмет "Підприємництво і фінансова грамотність" у 9 класі. Курс спрямований на те, щоб допомогти педагогам систематизувати зміст складних фінансових і підприємницьких тем, пояснювати їх простою мовою, добирати вправи, працювати з кейсами, розрахунками, типовими помилками й запитаннями учнів та учениць
Мета програми	Підготувати педагогічних працівників до впевненого, коректного і практикоорієнтованого викладання предмета "Підприємництво і фінансова грамотність" у 9 класі шляхом поєднання предметного змісту, методики пояснення складних тем підліткам та практичних інструментів для організації уроку
Напрямок програми	Розвиток професійних, предметно-методичних, фінансових, підприємницьких та організаційних компетентностей педагогічних працівників у межах викладання предмета "Підприємництво і фінансова грамотність" у 9 класі
Вид підвищення кваліфікації	Навчання за програмою підвищення кваліфікації
Форма підвищення кваліфікації	Дистанційна (вебсторінка курсу: https://promo.bank.gov.ua/finlit/)
Обсяг програми	30 годин / 1 кредит ЄКТС загального навчального навантаження
Строки виконання програми	Програма розрахована на реалізацію з 2026 року. Конкретні строки набору, доступу до матеріалів, консультацій, тестування і видачі сертифікатів визначаються графіком освітнього процесу та повідомляються зареєстрованим учасникам і учасницям
Місце виконання програми	Дистанційно. Відеозаписи та навчальні матеріали розміщуються на ресурсах, визначених Національним банком України / Центром фінансових знань "ТАЛАН". Посилання на матеріали надаються зареєстрованим учасникам і учасницям
Вартість освітньої послуги	Безоплатно
Документ за результатами навчання	За умови успішного виконання програми видається сертифікат про підвищення кваліфікації встановленого зразка: сертифікат про підвищення кваліфікації на 30 годин
Форми проведення навчальних занять	- Відеолекції з методичними сценаріями для вчителя; - електронні конспекти для вчителя та методичні картки до тем; - самостійне опрацювання навчальних матеріалів,; - практичні вправи, кейси, робота з калькуляторами, чеклістами, фінансовими документами, завданнями для учнів; - Q&A-сесії / консультації для відповідей на організаційні, предметні та методичні питання; - підсумкове онлайн-тестування та зворотний зв'язок
Подальша підтримка	Після проходження курсу педагоги можуть використовувати матеріали Центру фінансових знань "ТАЛАН", промосайт для вчителів, Q&A-сесії, методичні матеріали, конспекти, Управління

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Шабан Олексій Володимирович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F86304000000150F0000C9E70000

Дійсний до: 24.07.2027 11:12:50

В/13-0012/76851
від 30.06.2026 09:25

Параметр програми	Зміст
	щоденник, е-додатки та інші відкриті ресурси Національного банку України для учнів 9 класу відповідно до умов доступу

2. Пояснювальна записка

Курс розроблено для практичної підтримки педагогів, які викладають або планують викладати предмет "Підприємництво і фінансова грамотність" у 9 класі. Він буде корисним незалежно від того, який підручник використовує заклад освіти, адже фокус програми — на ключових темах, компетентностях і методичних підходах, передбачених змістом предмета.

У центрі курсу — не переказ навчального матеріалу, а готовність педагогів пояснити тему, провести практичну вправу, попрацювати з кейсом, відповісти на запитання учнів і попередити типові помилки. Кожна тема розглядається у трьох вимірах: предметному, методичному та практичному.

Предметний вимір допомагає педагогам систематизувати ключові поняття: інфляція, депозит, кредит, реальна річна процентна ставка, ризик і дохідність, страхування, інвестиції, бізнес-модель, ціннісна пропозиція, витрати, дохід, прибуток, точка беззбитковості.

Методичний вимір показує, як пояснювати фінансові й підприємницькі поняття учням 9 класу простою мовою: через життєві ситуації, приклади, запитання, дискусії, візуальні матеріали, роботу в парах і групах.

Практичний вимір допомагає вчителю обрати вправу, організувати роботу з кейсом, провести розрахунок, поставити запитання для аналізу, попередити типові помилки, обговорити життєву ситуацію та перевірити розуміння учнів.

Особливий акцент зроблено на роботі з міфами, помилками і ризиками. Педагоги розглянуть, як пояснювати, що кредит — це не зло, а інструмент із ризиками; депозит — не спосіб швидко розбагатіти, а інструмент збереження і планування; інвестиції не гарантують прибуток; страхування є механізмом фінансового захисту; бізнес — це не лише ідея, а й клієнт, команда, витрати, доходи, ризики та відповідальність.

Забезпечення якості змісту

1. Зміст курсу розробляється та верифікується експертами Національного банку України відповідно до компетенції центрального банку у сфері фінансової грамотності.
2. Фактологічна інформація щодо фінансової системи, банків, небанківських фінансових установ, фінансових послуг, прав споживачів фінансових послуг, інвестицій, страхування та інших тем перевіряється на офіційних джерелах.
3. Матеріали курсу не містять реклами конкретних фінансових установ, фінансових продуктів або інвестиційних інструментів.
4. Пояснення тем подається з урахуванням вікових особливостей учнів 9 класу, етичного обговорення фінансового досвіду, недопущення стигматизації та відповідального ставлення до ризиків.
5. У матеріалах до кожної теми передбачаються типові запитання учнів, наводяться типові помилки, упередження та способи їх попередження.

Застереження щодо характеру матеріалів курсу

Матеріали курсу мають освітній, інформаційний і методичний характер та не є індивідуальною фінансовою, інвестиційною, податковою, юридичною, страховою чи іншою професійною консультацією.

Приклади, кейси, розрахунки та навчальні ситуації використовуються виключно з навчальною метою. Вони не є рекомендацією щодо вибору конкретних фінансових продуктів, установ, інструментів, способів інвестування, кредитування, страхування чи ведення підприємницької діяльності.

Під час ухвалення реальних фінансових рішень потрібно враховувати індивідуальні обставини, актуальні умови фінансових установ, чинне законодавство та за потреби звертатися до кваліфікованих фахівців.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Шабан Олексій Володимирович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F86304000000150F0000C9E70000

Дійсний до: 24.07.2027 11:12:50

Національний банк України

В/13-0012/76851
від 30.06.2026 09:25

3. Компетентності, що вдосконалюватимуться / набуватимуться

Група компетентностей	Зміст компетентності
Загальні компетентності	Критичне і системне мислення; здатність оцінювати ризики та приймати обґрунтовані рішення; навчання впродовж життя; інформаційно-цифрова компетентність; громадянські та соціальні компетентності; комунікація і співпраця
Професійні педагогічні компетентності	Предметно-методична компетентність; здатність добирати зміст, методи і форми навчання відповідно до вікових особливостей учнів; організаційна компетентність; здатність працювати з різним рівнем підготовки класу; етична робота з фінансовим досвідом учнів
Предметна фінансова компетентність	Розуміння базових фінансових продуктів і послуг: рахунок, платіжна картка, депозит, кредит, страхування, інвестиції, пенсійні інструменти; розуміння ролі Національного банку України (далі – Національний банк), банків, небанківських фінансових установ, Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі – ФГВФО), Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку (далі – НКЦПФР); орієнтування в правах споживачів фінансових послуг
Підприємницька компетентність	Розуміння підприємництва як способу мислення; пояснення бізнес-моделі, ціннісної пропозиції, клієнтських сегментів, каналів збуту, витрат, доходів, команди, маркетингу, відповідального бізнесу, фінансів бізнесу та проектного планування
Методична компетентність	Здатність перетворювати тему на урок; пояснювати складні терміни через життєві ситуації; використовувати кейси, рольові завдання, групові обговорення, фінансовий щоденник, е-додатки, калькулятори та офіційні джерела
Практична компетентність	Проведення простих розрахунків за депозитом і кредитом; використання депозитного і кредитного калькуляторів; порівняння фінансових пропозицій; робота з чеклістами, фінансовими документами, ситуаційними задачами і проектною роботою учнів
Компетентність роботи з помилками, попередженнями і ризиками	Розпізнавання типових хибних уявлень учнів щодо кредитів, депозитів, інвестицій, страхування, підприємництва і ризиків; формування збалансованих, коректних і безпечних пояснень без реклами конкретних фінансових продуктів

4. Очікувані результати навчання

- Пояснювати ключові фінансові та підприємницькі поняття відповідно до змісту предмета "Підприємництво і фінансова грамотність" у 9 класі.
- Адаптувати складні фінансові й підприємницькі теми для учнів 9 класу простою, коректною і віковідповідною мовою.
- Добирати вправи, кейси, запитання, розрахунки та джерела для проведення практикоорієнтованого уроку.
- Використовувати фінансовий щоденник, е-додаток, калькулятори, чеклісти, офіційні ресурси та інші матеріали.

- Пояснювати роль Національного банку, банків, небанківських фінансових установ, ФГВФО, НКЦПФР та інших учасників фінансової системи.
- Проводити базові розрахунки за депозитом, кредитом, інфляцією, фінансами бізнесу, точкою беззбитковості та іншими темами курсу.
- Працювати з типовими запитаннями учнів, поширеними упередженнями, помилками і ризиками.
- Планувати уроки та навчальні активності так, щоб вони формували у школярів відповідальну фінансову поведінку, підприємливість і готовність до зважених рішень.
- Організовувати групову, проєктну та практичну роботу учнів, зокрема через життєві ситуації, обговорення, рольові вправи та мініпроєкти.

5. Розподіл годин за видами діяльності

Розподіл наведено для 30 годин / 1 кредиту ЄКТС загального навчального навантаження. Конкретний графік доступу до відео, проведення Q&A-сесій і тестування визначається організатором до початку відповідного набору учасників.

Вид діяльності	Години
Відеолекції: вступне та тематичні відео	7
Q&A-сесії / консультації з експертами та організаторами курсу	2
Практична робота: кейси, вправи, розрахунки, робота з калькуляторами, чеклістами, фінансовими документами	8
Самостійна робота: опрацювання конспектів, методичних карток, джерел, підготовка до застосування матеріалів на уроці	10
Контрольна робота / підсумкове онлайн-тестування	2
Рефлексія, зворотний зв'язок, підсумкова самооцінка готовності до викладання	1
Усього	30

6. Навчально-тематичний план

Модуль	Назва модуля	Зміст	Години
0	Вступ до курсу	Як працювати з курсом – три виміри кожної теми: предметний, методичний, практичний; освітня траєкторія 9 класу; як використовувати матеріали незалежно від обраного підручника	1
1	Гроші, гривня та фінансова система	§1 "Історія грошей"; §2 "Наша гривня"; §3 "Як працюють банки". "Гроші як інструмент, гривня як національна валюта і символ державності, банки та Національний банк як інституції фінансової системи"	5
2	Особисті фінансові рішення і фінансовий захист	§4 "Депозит"; §5 "Кредит"; §6 "Небанківські установи"; §7 "Перші кроки інвестора"; §8 "Страховання"; §9 "Фінанси на пенсії". "Заощадження, кредитування, ризики, інвестування, страхування і довгострокове планування"	11
3	Підприємливість, відповідальний бізнес і бізнес-модель	§10 "Шлях підприємництва"; §11 "Відповідальний бізнес"; §12 "Від ідеї до бізнес-моделі"; §13 "Ефективна команда. Підприємництво як спосіб мислення, створення цінності, перевірка ідеї, команда й відповідальність"	6
4	Продукт, ринок, бренд, гроші в бізнесі та проєктна дія	§14 "Продукт, який купують"; §15 "Як відрізнитись"; §16 "Гроші в бізнесі"; §17 "Плануй, дій, досягай. Клієнти, потреби, ціннісна пропозиція, маркетинг, бренд, витрати, дохід, прибуток, планування і реалізація проєкту"	6
5	Підсумкове тестування і рефлексія	Підсумкова перевірка розуміння змісту і методики; самооцінка готовності проводити уроки; зворотний зв'язок	1
	Усього		30

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Шабан Олексій Володимирович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F86304000000150F0000C9E70000

Дійсний до: 24.07.2027 11:12:50

Національний банк України

В/13-0012/76851
від 30.06.2026 09:25

Програ

Міністерство фінансової грамотності у 9 класі: практичний курс для вчителів

7. Зміст програми за темами

№	Тема	Змістовий фокус	Практичний фокус для вчителя
0	Вступ до курсу	Структура курсу, матеріали, очікування, формат навчання, умови сертифікації, три виміри кожної теми	Скласти індивідуальний план проходження курсу і визначити теми, які потребують особливої уваги
1	Історія грошей	Еволюція грошей, функції та форми грошей, інфляція, купівельна спроможність, валюта і курс	Показати гроші як інструмент; використати фінансовий пазл, кейс інфляції, завдання з курсом валюти
2	Наша гривня	Гривня як національна валюта, символ державності, історична пам'ять і практична фінансова безпека	Навчити алгоритму перевірки банкнот, роботі з пошкодженими грошима, офіційними джерелами Національного банку
3	Як працюють банки	Банківська система, роль Національного банку України і банків, банківські послуги, оферта, вибір банку	Провести квіз банківських послуг; скласти чекліст вибору банку; пояснити оферту як договір
4	Депозит: заощадження, які працюють	Депозит як інструмент заощадження; ставка, строк, капіталізація, інфляція, ФГВФО, договір, калькулятор	Порівняти депозитні умови; розрахувати дохід; опрацювати депозитний договір і довідку ФГВФО
5	Кредит без проблем	Кредит як фінансовий інструмент і зобов'язання; види кредитів, реальна вартість, кредитна історія, договір, права позичальника	Проаналізувати позитивні й негативні причини користування кредитом; використати кредитний калькулятор; читати паспорт кредиту
6	Небанківські установи та їх послуги	Небанківські кредитні установи, кредитні спілки, ломбарди, мікрокредитні та лізингові компанії; швидкі гроші, FOMO, боргова спіраль, колектори	Порівняти фінансові установи; перевірити ліцензію; обговорити кейс мікрокредиту і план дій у разі боргових труднощів
7	Перші кроки інвестора	Заощадження та інвестиції, ризик і дохідність, цінні папери, ОВДП, криптоактиви, фінансове шахрайство	Розмістити фінансові рішення за шкалою ризику; проаналізувати інвестиційну пропозицію; розпізнати ознаки шахрайства
8	Страховання: твій фінансовий захист	Фінансові ризики, страхування, страховий випадок, премія, сума, франшиза, договір, винятки, вибір страховика	Визначити ризики; обрати вид страхування для кейсу; прочитати умови полісу; скласти алгоритм дій у страховому випадку
9	Фінанси на пенсії	Довгострокове фінансове планування, державна пенсія, страховий стаж, накопичення, недержавне пенсійне забезпечення	Пояснити силу часу і регулярних внесків; обговорити довгострокові фінансові цілі
10	Шлях підприємництва	Підприємництво як спосіб мислення; підприємливість, ініціативність, ризик, цінність, ФОП / компанія	Провести вправу з пошуку можливостей для вирішення проблем; обговорити приклади підприємливості в школі й повсякденному житті
11	Відповідальний бізнес	Відповідальність бізнесу, соціальне підприємництво, етика, законність, сталий розвиток, взаємодія з громадою	Проаналізувати кейс відповідального бізнесу; показати баланс прибутку, користі, етики та законності
12	Від ідеї до бізнес-моделі	Бізнес-ідея, проблема клієнта, MVP, бізнес-модель, ціннісна пропозиція, клієнтські сегменти	Побудувати просту канву бізнес-моделі; перевірити ідею через потребу клієнта; сформулювати MVP
13	Ефективна команда	Команда, ролі, комунікація, цінності, бізнес-процеси, співпраця і відповідальність	Розподілити ролі в командному проєкті; провести вправу на командну взаємодію та домовленості
14	Продукт, який	Потреби клієнта, цільова аудиторія, попиту, пропозиція, ціна, маркетинг, продуктова цінність	Сформулювати ціннісну пропозицію; провести мініаналіз клієнта; обговорити, чому продукт купують або не купують

№	Тема	Змістовий фокус	Практичний фокус для вчителя
15	Як відрізнитися	Маркетингове дослідження, бренд, торговельна марка, позиціонування, репутація, поведінка споживачів	Провести мініопитування; створити назву, логотип, повідомлення бренду; пояснити різницю між брендом і логотипом
16	Гроші в бізнесі	Джерела фінансування бізнесу, витрати, дохід, прибуток, собівартість, точка беззбитковості, фінансовий план	Розрахувати собівартість і прибуток; скласти простий фінансовий план; підготувати аргументи для пітчінгу
17	Плануй, дій, досягай	Проектне планування, цілі, дедлайни, ресурси, ризики, SWOT, діаграма Ганта, метод "5 чому"	Скласти план учнівського проекту; визначити ризики, ресурси та кроки реалізації; провести підсумкову рефлексію

8. Навчально-методичне забезпечення:

- відеолекції курсу;
- конспекти для вчителя до кожної теми;
- методичні картки уроків на 1 сторінку;
- підручник, е-додаток і фінансовий щоденник із курсу "Підприємництво і фінансова грамотність" для 9 класу як приклад навчально-методичного комплекту;
- ресурси Центру фінансових знань "ТАЛАН";
- офіційні ресурси Національного банку, ФГВФО, НКЦПФР, Державної служби статистики України та інших державних органів відповідно до тематики;
- перелік літератури та корисних джерел для вчителів із предмета "Підприємництво і фінансова грамотність".

9. Оцінювання і умови успішного завершення програми:

- реєстрація на курс;
- заповнення форми вхідного тестування;
- опрацювання відеолекцій, конспектів і методичних матеріалів;
- виконання передбачених програмою самостійних і практичних завдань у межах курсу;
- участь у Q&A-сесіях / консультаціях або опрацювання їх записів у разі доступності;
- успішне проходження підсумкового онлайн-тестування відповідно до критеріїв, повідомлених учасникам до початку тестування;
- заповнення форми зворотного зв'язку / підсумкової рефлексії.

Конкретний прохідний бал, кількість спроб, період доступу до тестування та порядок видачі сертифікатів визначаються організатором до початку тестування та повідомляються учасникам і учасницям курсу.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Шабан Олексій Володимирович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F86304000000150F0000C9E70000

Дійсний до: 24.07.2027 11:12:50

Національний банк України

В/13-0012/76851

від 30.06.2026 09:25